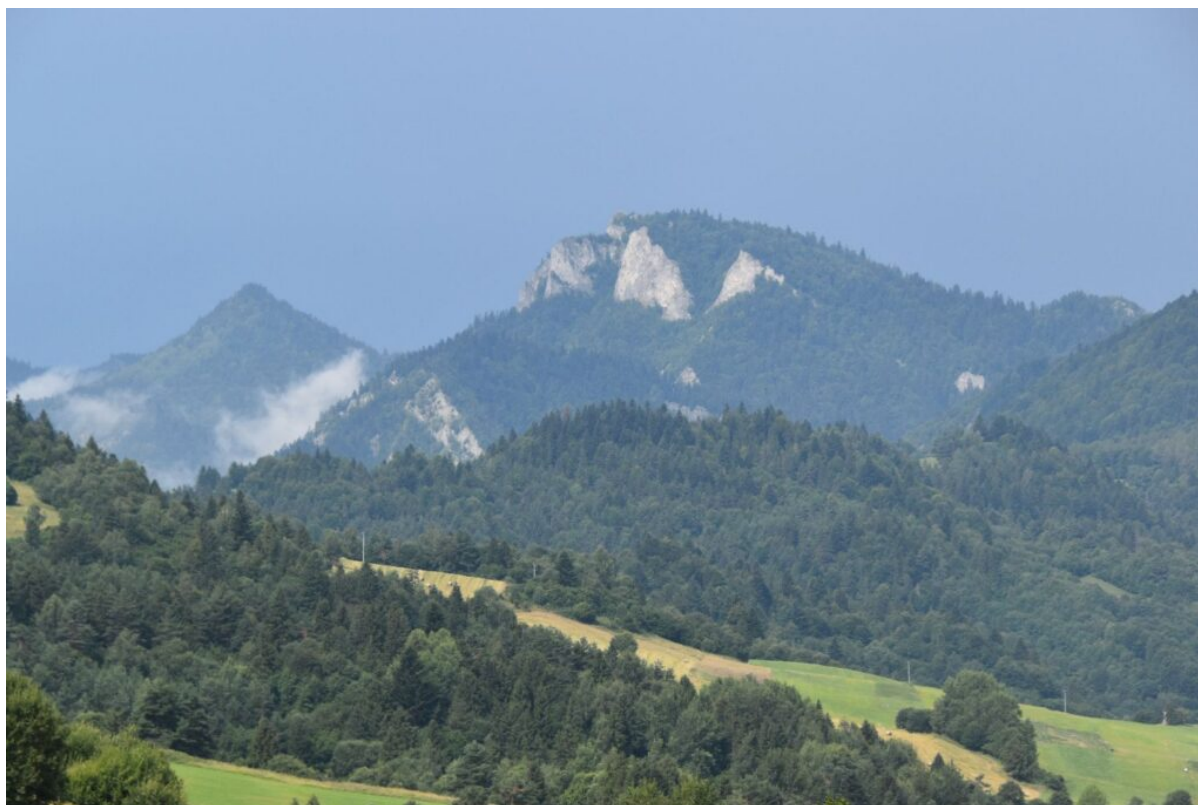

Náučný chodník horských záchranárov

Kraj:	Prešovský
Okres:	Kežmarok, Stará Ľubovňa
Geomorfologické jednotky:	Spišská Magura a Pieniny
Geologické jednotky:	vnútrokarpatský flyš a bradlové pásmo
Chránené územie:	Pieninský národný park
Prístup:	bus Červený Kláštor, reštaurácia a pešo asi 400 m k severu po červenej turistickej značke
Východisko:	Červený Kláštor, Autokemping Správy PIENAPu
Trasy:	<p>Krátka trasa: Červený Kláštor, kemp - sedlo Cerla (610 m n. m.) - sedlo Targov - Lesnica - ústie Lesnického potoka - cykloturistické rázcestie Prielom Dunajca-štátna hranica</p> <p>Dlhá trasa: Červený Kláštor, kemp (454 m n. m.) - sedlo Cerla - Plešná (887 m n. m.) - Lesnické sedlo (715 m n. m.) - Šľachovky / Wysoki Wierch (964 m n. m.) - Vysoké skalky / Wysokie Skalki (1 050 m n. m.) - sedlo Rozdiel / Przełęcz Rozdziela (800 m n. m.)</p>
Dĺžka, prevýšenie:	Krátka trasa: 8,2 km, prevýšenie 325 m Dlhá trasa: 18,4 km, prevýšenie: stúpanie 1 050 m a klesanie 690 m
Čas prechodu:	Krátka trasa - 3 h Dlhá trasa - 7 h
Počet zastávok:	Krátka trasa - 4 Dlhá trasa - 8

Náročnosť:	Krátka trasa - mierne náročná Dlhá trasa - náročná
------------	---

Zameranie chodníka: záchranárske, prírodovedné, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Krátka trasa je v celej dĺžke súběžná s modrou turistickou značkou. Dlhá trasa je súběžná postupne s červenou, žltou a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2021

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2023).

Textový sprievodca: katalóg Náučný chodník horských záchranárov / Szlak edukacyjny Ratowników górskich > .PDF (vyd. Horská služba Pieninského národného parku, 2021, 14 strán)

Kontakt: Občianske združenie Horská služba Pieninského národného parku, ul. SNP 128, 061 01 Spišská Stará Ves, tel. 0907 111 195

Poznámky: (1) Texty na informačných paneloch sú aj v poľskom jazyku. (2) Úvodné informačné panely stoja okrem spoločného východiska oboch trás (krátkej a dlhej) aj v ich cieľi. (3) Krátka trasa je značená aj ako cyklotrasa (pre horské bicykle). (4) V závere krátkej trasy v ústí Lesnického potoka končí Náučný chodník Prielom Dunajca.

Využitelnosť pre školy

Krátka trasa náučného chodníka je pre terénne vyučovanie vhodná. S Náučným chodníkom Prielom Dunajca sa dá skombinovať do okruhu (s dĺžkou 15,7 km a prevýšením 350 m).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Červený Kláštor. Kúpeľná obec pri ústí Lipníka do Dunajca na rozhraní Pienin a Spišskej Magury pri slovensko-poľskej štátnej hranici severozápadne od Starej Ľubovne, ktorej história sa spája najmä s Červeným kláštorom (pozri heslo nižšie). V časti obce Červený Kláštor-kúpele sa nachádza liečivý minerálny prameň. V roku 2012 boli obnovené Kúpele Červený Kláštor-Smerdžonka na liečbu kožných chorôb a chorôb dýchacích ciest. Obcou po nábřeží Dunajca vedie > Náučný chodník nábřežím Dunajca.

Národná kultúrna pamiatka Kláštor kartuziánov (Červený kláštor). Kláštorový areál v obci Červený Kláštor pri brehu Dunajca, ktorý v roku 1319 založil magister Kakaš Berzevici, dedič a v tom čase majiteľ takmer všetkých majetkov na severozápadnom Spiši. V období 1329 - 1563 bol kláštor sídlom kartuziánov. V 15. storočí bol jeho rozkvet prerušený vpádom husitských vojsk z Čiech a na čas zanikol. Do dnešnej podoby ho prebudovala rehoľa kamaldulov, ktorá v ňom pôsobila od roku 1711 do zrušenia kláštora Jozefom II. v roku 1782. V rokoch 1956 - 1966 bol kláštor rekonštruovaný a sprístupnený verejnosti. V roku 1963 boli jeho objekty vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku. Kláštor aj za hranicami Spiša preslávila lekáreň založená v roku 1754, pre ktorú tu kamaldulský mních Cyprián (1724 - 1775) pestoval liečivé byliny. Kópia jeho rozsiahleho herbára je spolu s barokovými plastikami z neďalekého kostola vystavená v rámci expozície celoročne

prístupného **Múzea Červený Kláštor** v objekte kláštora, ktoré poskytuje aj ubytovacie a reštauračné služby.

Lesnica. Obec v Pieninách blízko slovensko-poľskej štátnej hranice severozápadne od Starej Ľubovne v doline Lesnického potoka, sprava ústiaceho do Dunajca. Prvýkrát sa písomne spomína v roku 1297, keď ju osídlili počas kolonizácie Zamaguria Nemci a Gorali. Obyvatelia sa venovali najmä pastierstvu a ťažbe dreva. Poslední šľachtici vlastníci obec, Švábyovci, ju predali v 16. storočí kartuziánom z Červeného kláštora. V čase územných sporov medzi Československom a Poľskom obec krátko (1938 - 1939) patria Poľsku, konflikty prepukali i v čase oslobodzovania v druhej svetovej vojne na jar 1945. V obci sa nachádza rímskokatolícky kostol sv. Michala archanjela zo 17. storočia vybudovaný na základoch pôvodného gotického kostola. Zachované sú početné domy v radovej zástavbe a drevenice. Obec i jej okolie je významnou z hľadiska cestovného ruchu (turistika).

Haligovské skaly. Komplex silno skalnatých vrchov v západnej časti Pienin na ich okraji nad Haligovcami dosahujúcich 700 - 860 m n. m. budovaných najmä kriedovými vápencami a dolomitmi bradlového pásma. Selektívnou eróziou v rôznych typoch silne tektonicky porušených hornín vznikli skalné veže a skalné okná. Územie je silne skrasovatené, okrem povrchových foriem sú tu vyvinuté aj jaskyne, z ktorých najvýznamnejšou je **národná prírodná pamiatka Aksamitka**, najväčšia jaskyňa bradlového pásma. Kvapľová výzdoba tejto 335 m dlhej a 18 m hlbkej zlomovo-korózne jaskyne, lokálne zvanej Mlečna džura, je značne poškodená. Okrem hojných archeologických a paleontologických nálezov je zaujímavá tiež početnými kolóniami netopierov. Územie skál s výskytom vzácných druhov flóry a fauny je zónou A Pieninského národného parku (niekdajšia národná prírodná rezervácia Haligovské skaly).

Prielom Dunajca > Dolinou pozdĺž rieky Dunajec vedie Náučný chodník Prielom Dunajca.

Pieninský národný park (PIENAP). Národný park zriadený v roku 1967 na území Pienin, najmenší na Slovensku, novelizovaný v roku 1997. Predchádzalo mu vyhlásenie Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách v roku 1932; na poľskej strane v tom istom roku vznikol Park Narodowy w Pieninach a spolu vytvorili prvý medzinárodný prírodný park v Európe. V roku 2004 sa na území PIENAPu ustanovili podľa povahy prírodných hodnôt a stavu biotopov štyri zóny s rôzne prísnyim stupňom ochrany prírody a krajiny (A, B, C a D). Týmto boli zrušené maloplošné chránené územia (NPR Prielom Dunajca, NPR Prielom Lesnického potoka, NPR Haligovské skaly, NPP Aksamitka, PR Kamienska tisina a CHA Pieninské lipy), pričom ich areály sa stali súčasťou najprísnejších zón A a B. Park zaberá členité územie **Pienin** - jediného nášho pohoria tvoreného bradlovým pásmom - s osobitým geomorfologickým vývojom a ojedinelým reliéfom bradiel, skalných stien a vežičiek, hlbokou prielomovou dolinou Dunajca, krasovým reliéfom Haligovských skál. V prevažne lesnatom území sú zachovalé jedlovo-bukové porasty a pôvodné boriny na skalách. V druhovo bohatej flóre sa uplatňujú teplomilné i vysokohorské prvky s výskytom endemitov (chryzantéma pieninská (*Dendranthema zawadskii*), nevädza Triumfettova (*Centaurea triumfettii*), kurička štetinatá pieninská (*Minuartia setacea* subsp. *benatica*)) a vzácnym glaciálnym reliktom, borievkou netatovou (*Juniperus sabina*). Zo zoogeografického hľadiska je zaujímavý stret areálov druhov chladnomilných a teplomilných, ako aj alpskokarpatských a západokarpatských s východokarpatskými. Postglaciálnymi reliktnými z vtákov sú pôtik kapcavý a tesár čierny, z ďalších vzácnejších druhov tu hniezdia: včelár obyčajný, výr skalný, kuvičok vrabčí, jariabok hôrny, skaliar pestrý a i. Stabilnou je populácia rysa, mačky divej a vydry. Na území PIENAPu boli v rámci celoslovenského mapovania pralesov z celkového počtu 123 pralesov identifikované dve lokality: prales Holica a prales Kláštornej hory. Prírodovedne najhodnotnejšou časťou parku je prielom Dunajca (pozri samostatné heslo). Územie parku čiastočne prekrýva územie európskeho významu Pieniny (súčasť sústavy Natura 2000).

Spišská Magura. Masívne pohorie oválneho pôdorysu medzi Ždiarom, Lendakom, Vyšnými Ružbachmi, Červeným Kláštorom a Osturňou, susediace na juhu s Podtatranskou brázdou, Tatrami a

Podtatranskou kotlinou, na východe s Levočskými vrchmi, Spišsko-šarišským medzihorím a Pieninami a na severozápade štátnou hranicou s Poľskom (tam Pieniny a Podhale). Ide o flyšom - paleogénnymi pieskovecami a ílovcami - budovanú tektonicky vyzdvihnutú kryhu, z juhu ohraničenú strmými svahmi s krátkymi dolinami. Prejazdné lúčno-lesné Magurské sedlo (949 m n. m.) delí pohorie na dve podobné časti. Najvyšším vrchom je Repisko (1 259 m n. m.) na západnom okraji horstva severozápadne nad Ždiarom. Vo východnej časti, v severnom a východnom okolí Vyšných Ružbách, vystupujú spod flyša ako ostrov mezozoické horniny, napr. vápence, dolomity, zlepenice, kremence, brekcie, pieskovce. V mieste križovania zlomov na juhovýchodnom okraji tohto tektonického okna vznikli pri minerálnych prameňoch mohutné uloženy travertínu a penovca, vytvárajúce travertínové terasy, kopy, krátery (jeden s jazerom, niekoľko suchých). Mnohé predovšetkým hydrouhličitano-síranové, vápenato-horečnaté, hydrouhličité termálne pramene s teplotou do 24 °C tu podmienili rozvoj kúpeľníctva už od konca 16. storočia. S prameňmi súvisí i lokálny prírodný výron oxidu uhličitého v jednom z bezvodých travertínových kráterov, ktorého intenzita v čase kolíše. Smrtiaci plyn na dne krátera ohrozuje najmä drobné živočíchy (nebezpečenstvo v prípade vstupu je označené tabuľou umiestnenou na dne krátera). V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre hojnú tvorbu zosuvov. Viaceré z nich prehradením doliny viedli k vzniku nevelkých jazier (Jezerské jazero, Osturnianske jazero, Veľké jazero, Malé jazero).

Názvy (a poloha) informačných panelov

1. Náučný chodník Horských záchranárov. Ako sa správne pripraviť na turistiku (*tri obsahom zhodné panely vo východisku v cieľi oboch trás*)
2. Poranenia tela - zlomeniny, vyklbenia, výrony, rany (sedlo Cerla)
3. ? (sedlo Targov)
4. Pieninský národný park, Horská služba PIENAPu (pod Plešnou)
5. Ako sa správať pri prilete záchranného vrtuľníka? (nad Aksamitkou)
6. Podchladenie (Tokárne)
7. Prevencia pri búrkach. Ako sa správať počas búrky? (Šľachovky) (*dva panely*)
8. ? (Vysoké skalky)
9. ? (sedlo Rozdiel)

Informačné panely v teréne nie sú číslované.

